

105305

Tommy!

Hansen Jan A.

12/1-94

22

FREDAGSATTÅT

Om NS i Aurskog-Høland

Lokalhistorikeren Asbjørn Fossen har i høst gitt ut en fortsettelse av hans to foregående lokalhistoriske arbeider om bygdene på Romerike. Det er spennende lokalhistorie som rulles opp. Trådene trekkes tilbake til 1933 for å gi en forklaring på hvorfor frontene ble så forskjellige.

Fossens intensjon har vært å gjøre en sosiologisk undersøkelse over mulige årsaker til medlemskap i NS og Hjemmestyrkene i Sørums og Aurskog-Høland. Aurskog var den kommunen på Romerike som hadde høyest andel av NS-medlemmer under krigen. Bøndene var den yrkesgruppen som dominerte partiet. Men ingen regel uten unntak. Fossen peker på at personlige grunner også må ha vært avgjørende for medlemskap i NS: Også mange arbeidere i Aurskog ble medlemmer av NS. Hele familier meldte seg inn i NS. I Sørums, en bygd med lav andel av NS, dominerte to-tre familier med til sammen 20 medlemmer.

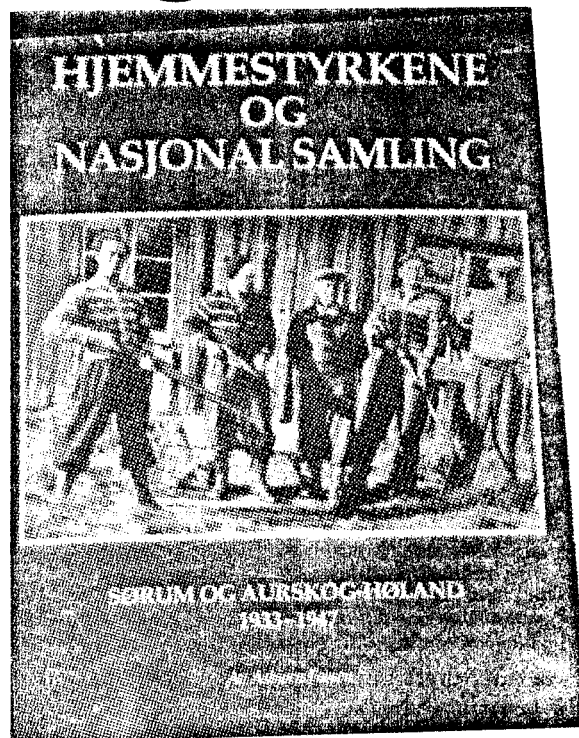
Lignende undersøkelser gjort over kommuner i hele landet, viser at graden av NS-medlemskap varierer stort. Faktorer som talte positivt for NS ett sted, kunne vise seg ikke å være

av verdi andre steder. Oppfatningen om at veien inn i NS har store lokale variasjoner – samtidig som grunnene for medlemskap var like mange, stemmer også for disse romeriksbygdene, konkluderer Fossen.

Fotodokumentasjonene i denne boka er helt topp. Fotografierne fra både NS og Hjemmefronten er hentet fra Norsk Hjemmefrontmuseum, NS' fotoarkiv på Riksarkivet, luftfotoer fra Widerøes Flyselskap og fra en rekke private personer. Kildehenvisningen er utmerket.

Innvendingene fra denne anmelderen må være at det blir for mye referering fra andre forfatters bøker. Boka hadde tjent på at forfatteren omskrev og ikke siterte så mye direkte. Med henvisning til så mange personer og stedsnavn, savnes også et alfabetisk register på slutten av boka. Forfatteren har valgt å bruke utklipp fra aviser – vesentlig fra Fritt Folk og Indre Akershus Blad, for å få den rette tidskoloritt. Her savner denne anmelderen mer spesifikke henvisninger til de forskjellige utklippene og om begrunnelsen for valget av disse.

Innvendingene til tross, Fossen har gjort et viktig lokalhistorisk arbeid. Mye av dokumentasjonen over dette kapitlet av norsk historie er allerede gått tapt, ettersom viktige informan-

FORSIDE: Forsiden på boka til Asbjørn Fossen.

ter fra begge sider er døde. En historikers oppgave er å snu å vende på kildene for å få nye innfallsvinkler til historien. Asbjørn Fossen har med denne boka gjort de første spadetakene.

Asbjørn Fossen har tidligere utgitt «Skogfinnenen i Øst-Norge» (1990), «Småkårsfolk i ei Romeriksbygd» (1991) og «Ei bygd blir til» (1992). Han er utdannet jurist, og har på sine eldre da-

ger tatt grunnfagseksamen i etnologi og sosiologi ved Universitetet i Oslo. Asbjørn Fossen er selv født og oppvokst i Aurskog.

Anita Krok

Asbjørn Fossen:
«Hjemmestyrkene og
Nasjonal Samling i Sø-
rum og Aurskog Høland»
Eget forlag, 1993
206 sider